

# Visie De Friese Meren



f u s i e g e m e e n t e  
**DE FRIESE MEREN**

## Inleiding

### *Aanleiding*

Per 1 januari 2013 fuseren de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Skarsterlân tot de nieuwe gemeente De Friese Meren. De drie gemeenten vormen met elkaar een kansrijk gebied, met drie regionale kernen en omliggend plattelandsgebied. De Friese Meren vormt een aantrekkelijk gebied om te wonen, te werken en te recreëren.

De kwaliteiten en de kansen die het gebied kent willen wij optimaal en in samenhang benutten. Land en water, ruimtelijk en open. Blauw en groen zijn kenmerkende kleuren in ons gebied. Het blauw staat voor zakelijkheid, krachtig, fris, water, lucht en ruimte. De kleur groen staat voor landelijk, nieuw en gastvrij. De Friese Meren heeft in essentie deze kwaliteiten. Vanuit dit perspectief beschrijven wij op hoofdlijnen de kenmerken, richting en ambities van de nieuwe gemeente.

### *Doelen en doelgroepen*

De visie beschrijft hoe de nieuwe gemeente er uit ziet en wat haar ambities zijn. De visie biedt op hoofdlijnen richting. Zowel zaken die 'zijn' (kenmerken), als zaken die nog moeten 'worden' (ambities) passeren de revue. De visie schetst een wenkend perspectief en geeft antwoord op vragen als 'in wat voor gemeente komen wij te wonen en te werken', 'wat voor gemeente is De Friese Meren in recreatief opzicht' en 'aan welke kenmerken voldoet de gemeentelijke organisatie'. Onderstaande tabel noemt voor wie de visie bestemd is en welke doelen de visie heeft.

**Tabel 1 Visie: Doelen en doelgroepen**

Doelen visie	Voor wie
Betrekken van maatschappij bij de nieuwe gemeente en communiceren over aard, uitstraling en ambities van de nieuwe gemeente	Burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven
Kaderstellend voor de bouw van de nieuwe gemeente	Gemeentelijke organisaties (samengebracht in projectorganisatie fusie DFM)
Instrument om nieuwe gemeente over te dragen aan nieuwe gemeentebestuur	Bestuur

### *Visie ontwikkeling tijdens een fusieproces*

Tijdens het fusieproces is de visie richtinggevend voor de bouw van de gemeente De Friese Meren. Met de vaststelling van de visie sturen de huidige drie gemeenteraden de vormgeving van de nieuwe gemeente. De nieuwe gemeenteraad zal besluiten hoe omgegaan wordt met de visie, dan wel met verdere visievorming.

### *Inhoudelijke kaders*

De visie van De Friese Meren wordt vorm gegeven vanuit de politieke ambities, wat de gemeentelijke organisatie kan waarmaken, en wat de omgeving aan ruimte biedt.

In het herindeling advies is door de drie gemeenten reeds een aantal richtinggevende uitspraken gedaan. De fusie van de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Skarsterlân leidt tot de vorming van een krachtige plattelandgemeente, waarin:

1. het behouden van de bestaande plattelandscultuur het beste is gewaarborgd;
2. er korte lijnen zijn tussen de burgers en bestuur en ambtelijke organisatie;
3. sprake is van een goede balans tussen regionale kernen<sup>1</sup> en het omliggende platteland;
4. er volop ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor de agrarische sector, het overige bedrijfsleven en de recreatieve en toeristische sector, in combinatie met het behoud van de landschappelijke waarden (grootschaliger aan de A6 en A7, kleinschaliger in de meer kwetsbare gebieden).

In dit visiedocument worden deze richtinggevende uitspraken verder ingekleurd. De visie is opgebouwd vanuit de volgende perspectieven:

- Ruimte
- Economie
- Maatschappij
- Bestuur en organisatie

### *Procesmatige kaders*

De visie is opgesteld aan de hand van de bouwstenen die door de drie raden, stuur- en projectgroep van het fusietraject en de werkgroep zijn aangedragen. Ook zijn petearen gehouden om bouwstenen te verzamelen bij het maatschappelijk middenveld, inwoners, bedrijfsleven en de drie ambtelijke organisaties. Na afronding van dit interactieve proces met burgers en andere actoren is het visiedocument door de drie gemeenteraden vastgesteld.

---

<sup>1</sup> Regionale kernen is een begrip uit het Streekplan Fryslân 'Om de kwaliteit van de Romte'. Regionale kernen zijn belangrijke dragers van voorzieningen, bovenlokale bedrijvigheid en werkgelegenheid en van dienstverlening op het platteland. Een bijbehorende regionale woonfunctie ondersteunt deze dragers. In De Friese Meren zijn Balk, Lemmer en Joure de regionale kernen.

## 1. Ruimte

De Friese Meren is een krachtige plattelandsgemeente. Het gebied van De Friese Meren kenmerkt zich door een ruimtelijk en open beeld dat kleur geeft aan de geografische kenmerken van de nieuwe gemeente. Onze aantrekkelijke openbare ruimte is het visitekaartje voor onze inwoners, ondernemers en recreanten. De Friese Meren is een mooie woon- en werkgemeente met aansprekende recreatieve mogelijkheden.

### *Landschap*

Herkenbaar en beeldbepalend in het landschap zijn de (open) ruimte, het vele water, de bossen, het natuurlijke en in cultuur gebrachte groen, de karakteristieke woonkernen en de dorpen die van waardevolle Friese historie getuigen. Ook de stad Sloten, een van de Friese elf steden, ligt in het gebied. Al deze elementen verbinden van oudsher het gebied. Nu en in de toekomst biedt De Friese Meren een herkenbaar palet waarin een goede balans tussen kernen en het omliggende platteland centraal staat.

Het totale gebied kenmerkt zich door een krachtige variatie in landschap, met gaasten, weidegebieden, water, bossen en verschillende woonmilieus. Wij onderschrijven de kracht van water als beeldbepalend element. Illustratief hiervoor is de ligging aan het IJsselmeer met het unieke kliffenlandschap, de aanwezigheid van het merendeel van de Friese meren in de gemeente, Lemmer als oud vissersdorp, en een toeristische watersportsector van internationale allure.

### *Kernen*

Onze gemeente combineert het karakteristieke Friese platteland met de eigenheid van haar kernen. De Friese Meren staat voor diversiteit, in de woon- en leefomgeving, in de samenstelling van de economie en in de mogelijkheden voor recreatie en toerisme. De van oudsher aanwezige samenhang tussen cultuur, taal, historie, Friese identiteit, bedrijvigheid en agrarische sector vraagt om een balans in behoud en ontwikkeling. De schaal van onze nieuwe gemeente maakt het mogelijk om de toekomst van ruim 50 kernen op een verantwoorde wijze invulling te geven.

### *Ligging*

In breder geografisch perspectief heeft De Friese Meren een kansrijke ligging. Aan de poort van Fryslân gesitueerd is er zowel over de weg (A6 en A7) als het water (IJsselmeer, Prinses Margrietkanaal, Tsjûkemar) sprake van goede verbindingen met de regio, Nederland en Europa.

Kernen en het platteland, landschappelijke en cultuurhistorische waarden hebben elkaar nodig om de ontwikkeling van het gebied in samenhang vorm te geven. De kenmerken en diversiteit van De Friese Meren bieden ook voor de toekomstige synergie een aantrekkelijk perspectief. De fusiegemeente streeft er naar de kwaliteiten en de kansen die het gebied kent optimaal en in samenhang te benutten.

### **Wij kiezen voor onderstaande:**

- Ontwikkeling en uitstraling vanuit het perspectief van een krachtige plattelandsgemeente, en het blijvend benadrukken van het plattelandskarakter in onze identiteit.
- Ruimtelijke kwaliteit als speerpunt voor het bestuur en de ambtelijke organisatie van De Friese Meren: wij respecteren en zetten ons actief in voor het behoud van de kwaliteit van de open ruimte.
- De openheid en diversiteit die als kernkwaliteiten het landschap van De Friese Meren kenmerken houden wij in stand.
- Water en bossen zijn beeldbepalende elementen in het landschap van De Friese Meren. Wij koesteren en benutten actief de kracht van deze elementen voor zowel landschappelijke doeleinden als recreatie & toerisme en werkgelegenheid.
- Wij beschouwen landbouw als een belangrijke drager voor het landschap van De Friese Meren.
- Wij hebben een positieve grondhouding ten aanzien van (nieuwe) ontwikkelingen in de gemeente. Wij hanteren daarbij als uitgangspunt dat de ontwikkelingen in balans moeten zijn met de huidige waarden van het gebied.
- Ontwikkelingen met een grote impact op de huidige waarden van het gebied worden zo veel mogelijk geconcentreerd bij de regionale kernen.
- De Friese Meren kiest voor ruimtelijke concentratie, met oog voor inbreiding waar daar mogelijkheden toe zijn. Uitbreidingen op het gebied van woonlocaties laten wij vooral aansluiten op onze regionale woonkernen.
- De kernen hebben onze bijzondere aandacht. Elke kern heeft zijn eigen specifieke kwaliteiten en wordt gestimuleerd deze te verstevigen. Wij versterken onze regionale kernen door in te zetten op wonen, werken en voorzieningen. De woonfunctie, die onze kleine kernen kenmerkt, koesteren wij.
- De Friese Meren staat open voor kansen; initiatieven worden gefaciliteerd met maatwerk naar aard en schaal van de woonomgeving.
- Uitbreidingen op het gebied van bedrijvigheid laten wij aansluiten op bestaande werklocaties.
- In onze ontwikkelambities houden wij rekening met de geschetste perspectieven ten aanzien van demografische ontwikkeling. Realisme en onderbouwde keuzes zijn kernbegrippen.

## 2. Economie

De Friese Meren kenmerkt zich door een waardevolle economische diversiteit. Groen en blauw zijn in De Friese Meren ook op economisch vlak onlosmakelijk met elkaar verbonden. De unieke kenmerken van ons landschap – water, openheid, bos, natuur en landbouw – vullen ook uit ontwikkel- en economisch perspectief elkaar aan. Landbouw en het midden- en kleinbedrijf (MKB), waaronder in het bijzonder recreatie & toerisme, zijn de pijlers waar onze economie en werkgelegenheid op drijft. Van oudsher kent het gebied een sterke agrarische sector die voor werkgelegenheid en inkomsten zorgt, en als samenbindend maatschappelijk element fungeert. Toerisme is een belangrijke bron van inkomsten en werkgelegenheid. Vele fiets- en wandelroutes doorkruisen het gevarieerde landschap van de gemeente. Op recreatief gebied nemen met name de watergebonden recreatie activiteiten een bijzondere plaats in, bijvoorbeeld het Skûtsjesilen en de stranden langs de IJsselmeerkust. Daarnaast zijn er aansprekende evenementen zoals o.a. de ballonfeesten in Joure, het Concours Hippique in Rijs en Lemmer Ahoy. De grote verscheidenheid van het MKB en de detailhandel geeft onze economie als geheel een robuuste en veerkrachtige samenstelling.

Het aantrekkelijke woonklimaat van De Friese Meren wordt gekenmerkt door een aangename balans tussen wonen, werken en recreëren. Dit gunstige woonklimaat is een kracht, die werknemers en werkgelegenheid bindt. De groeiende beroepsgroep van ZZP'ers (zelfstandige zonder personeel) is in dit kader een bijzondere vermelding waard.

### Wij kiezen voor onderstaande:

- De Friese Meren biedt afgewogen ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden agrarische sector, het bedrijfsleven en de recreatieve en toeristische sector, in combinatie met het behoud van de landschappelijke waarden en conservering van meer kwetsbare gebieden.
- Een gunstig woonklimaat bindt werknemers. Wij zetten daartoe in op het versterken van onze aantrekkelijke woonomgeving.
- De Friese Meren zet in op een optimale ontwikkeling van het ondernemersklimaat, met een focus op watergebonden, toeristische, ambachtelijke en innovatieve bedrijvigheid.
- Behoud en versterking van het midden- en kleinbedrijf (MKB) heeft prioriteit. Het MKB is de drijvende kracht voor onze economie en de motor voor lokale werkgelegenheid.
- Wij bevorderen de verdere ontwikkeling van watergebonden, natuurgebonden en cultuurgebonden recreatie & toerisme.
- Clustering van bedrijvigheid vindt plaats in de regionale kernen. Reeds bestaande accenten worden gerespecteerd en waar mogelijk versterkt.
- Wij geven de contacten met het bedrijfsleven op structurele wijze vorm, onder andere door het inzetten op duurzame overlegvormen met ondernemers.

- De Friese Meren heeft oog voor de nauwe samenhang tussen economie en onderwijs. Wij streven naar het aanbieden van onderwijs binnen onze gemeentegrenzen tot en met MBO niveau. De insteek op werkend leren heeft een directe spin-off naar ons lokale MKB.
- De Friese Meren neemt haar verantwoordelijkheid op het gebied van duurzaamheid.

### **3. Maatschappij**

De Friese Meren heeft ruim 50.000 inwoners verspreid over ruim 50 kernen. De menselijke maat, sociale verbondenheid, het bloeiende gemeenschaps- en verenigingsleven, rust, een veilige leefomgeving en betrokkenheid zijn kenmerken van de plattelandscultuur die de samenleving in onze gemeente karakteriseert.

Elke kern heeft zijn specifieke kwaliteiten en eigen karakter en brengt zijn unieke kenmerken in. De eigenheid van onze kernen is een van de belangrijkste dragende elementen van onze identiteit als Friese gemeente.

De Friese taal, als drager van de Friese cultuur, staat hoog in het vaandel. Er wordt een actief beleid gevoerd om de Friese cultuur en taal te versterken.

De demografische ontwikkelingen gaan aan De Friese Meren niet voorbij. Ontvolking van het platteland, vergrijzing en een mogelijk krimpscenario oefenen invloed uit op de leefbaarheid. Wij sluiten onze ogen niet voor de consequenties voor de bevolkingsamenstelling en voorzieningen. Maar de betrokkenheid van onze inwoners zorgt voor veerkracht in de samenleving, verbondenheid met de leefomgeving en een hoge participatiegraad. Zelfredzaamheid staat hoog in het vaandel. Dit biedt goede perspectieven voor duurzame bestending van de leefbaarheid in onze kernen. Onze toekomst als krachtige en vitale plattelandsgemeente zien wij met vertrouwen tegemoet.

De Friese Meren hecht een groot belang aan maatschappelijke ondersteuning van de kwetsbare individuen en groepen in onze samenleving. Wij hebben nadrukkelijk oog voor de kansen die wij hen kunnen bieden om goed te kunnen participeren en functioneren in de huidige maatschappij.

#### **Wij kiezen voor onderstaande:**

- De Friese Meren wil een ondernemende en betrokken gemeente zijn, waar economische en sociale ontwikkeling hand in hand gaan.
- De Friese Meren zet in op vitale dorpsgemeenschappen en het behoud van de identiteit van de dorpen. Sociale verbondenheid, het verenigingsleven en een passend voorzieningenniveau zijn belangrijke elementen. Dorpenbeleid wordt ingezet om de eigen identiteit te versterken en sociale cohesie te bevorderen.
- Onze kernen zijn gelijkwaardig, maar niet gelijk. Dit vertalen wij naar een gedifferentieerd voorzieningenniveau passend bij de aard en schaal van de kern. Clustering en multifunctioneel gebruik van voorzieningen wordt door ons aangemoedigd en gestimuleerd.



- Wij ontwikkelen een actief beleid om de gevolgen van de demografische ontwikkelingen te ondervangen. Deze zullen invloed hebben op de leefbaarheid in de kernen. Een evenwichtige demografische opbouw blijft onze ambitie. Hiertoe hebben wij bijzondere aandacht voor:
  - het vasthouden van onze jonge mensen en starters op de woningmarkt;
  - het realiseren en behouden van een evenwichtig voorzieningenniveau;
  - de ontwikkeling van onze jeugd;
  - de wensen van onze ouderen; zorgarrangementen en de toenemende vraag naar levensloopbestendig bouwen.
- Ten aanzien van een toereikend onderwijsaanbod is onze primaire focus de kwaliteit van het onderwijs.
- De Friese Meren stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van haar burgers. Meedoen naar vermogen voor alle inwoners is ons credo. Zelfredzaamheid wordt gestimuleerd door dorpen op onderdelen verantwoordelijkheid te geven.
- Voor wat betreft maatschappelijke ondersteuning streeft De Friese Meren naar een goede balans tussen eigen verantwoordelijkheid, sociaal netwerk en gemeentelijke ondersteuning.
- Het activeren en betrekken van wijkverenigingen en verenigingen van plaatselijk belang bij de ontwikkeling van onze gemeente, neemt een belangrijke plaats in.

## **4. Bestuur, organisatie en dienstverlening**

Het behouden en ontwikkelen van de gewenste uitstraling en ambities vraagt een bepaalde organisatie van de nieuwe gemeente. In dit hoofdstuk beschrijven wij de visie op de organisatie van de nieuwe gemeente, waarbij bijzondere aandacht is voor de dienstverlening en de rol van het bestuur en de ambtelijke organisatie.

De Friese Meren heeft voor haar vorming en het geven van inhoud aan deze Visie een krachtig bestuur nodig met sterke communicatieve vaardigheden. Ondersteuning door een kwalitatief goed uitgeruste organisatie is daarbij essentieel.

De Friese Meren streeft naar een goede samenwerking met de buurgemeenten, met name Heerenveen en Súdwest-Fryslân.

De Friese Meren heeft een professionele, betrouwbare en voor ieder toegankelijke dienstverlening die modern is en optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden van automatisering en digitalisering. Om onze dienstverlening- en organisatieambities waar te maken kiezen wij voor centrale huisvesting met één Klant-Contact-Centrum (KCC) in Joure en twee servicepunten in Lemmer en Balk, met een beperkt productenaanbod.

### **Ons bestuur kenmerkt zich door onderstaande:**

- De Friese Meren gaat uit van haar eigen bestuurskracht, maar beschouwt deze met een open blik in samenhang met haar (bestuurlijke) omgeving. Autonomie en eigen bestuurskracht zijn belangrijke principes voor ons, maar wij kiezen ook voor gerichte samenwerking op deelonderwerpen als de kwaliteit van de organisatie en de dienstverlening daarbij gebaat zijn.
- Samenwerking geven wij vorm op zodanige wijze dat de democratische legitimiteit optimaal blijft gewaarborgd.
- De Friese Meren geeft zelfbewust invulling aan haar bestuurlijke positie in de regio, o.a. op de terreinen recreatie & toerisme, bedrijvigheid en innovatie. Wij investeren in goede ambtelijke en bestuurlijke contacten met de provincie Fryslân en andere gemeenten.
- Wij zijn ons er van bewust dat het verkleinen van de afstand tussen burger en bestuur in een grotere gemeente extra eisen stelt aan de politiek: hier besteden wij bijzondere aandacht aan. De Friese Meren heeft een gemeentebestuur (bestaande uit raad en college) met een grote betrokkenheid met de samenleving.
- Onze bestuurscultuur kenmerkt zich als transparant en controleerbaar. Onze bestuurders zijn herkenbaar in de samenleving.
- Onze bestuurlijke omgeving kenmerkt zich door een professionele en heldere taak- en rolverdeling tussen gemeenteraad en college, volgens de heersende dualistische en democratische principes. Ook is sprake van een heldere taak- en rolverdeling tussen bestuur en ambtelijke organisatie.

- De gemeenteraad stuurt op hoofdlijnen. Zij geeft actief invulling aan haar verantwoordelijkheden ten aanzien van haar kaderstellende rol, haar volksvertegenwoordigende rol en controlerende rol. Het college vormt het dagelijks bestuur van onze gemeente. In deze rol is zij verantwoordelijk voor de totstandkoming en uitvoering van het beleid.

### **Onze organisatie kenmerkt zich door onderstaande:**

- Om onze dienstverlening- en organisatieambities waar te maken kiezen wij voor centrale huisvesting met één Klant-Contact-Centrum (KCC) in Joure en twee servicepunten in Lemmer en Balk, met een beperkt productenaanbod.
- Onze organisatie stelt ons in staat om onze bestuurlijke en dienstverlenende rol waar te maken. Wij streven naar een efficiënte en transparante organisatie die servicegericht opereert en kwaliteit levert.
- Om kwaliteit en efficiency te garanderen maken wij in onze organisatiestructuur een zorgvuldige afweging ten aanzien van het beleggen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De verdeling tussen backoffice en frontoffice is hier onderdeel van. Wij leggen de verantwoordelijkheid laag in de organisatie (taakvolwassenheid), waarbij de borging van de inhoudelijke kwaliteit voorop blijft staan.
- Wij maken het principe “de klant centraal” zichtbaar door dit te verankeren in het ontwerp van onze organisatie. De aanspreekpunten voor burgers, bedrijven en verenigingen van plaatselijk belang hebben een herkenbare plaats in onze gemeentelijke organisatie.
- Wij besteden aandacht aan de ontwikkeling van de benodigde organisatiebrede en persoonlijke competenties.
- De Friese Meren is een aantrekkelijke werkgever, zij gaat mee met nieuwe ontwikkelingen zoals Het Nieuwe Werken en heeft als mensgerichte organisatie aandacht voor de ontwikkeling van haar medewerkers.
- De organisatie van De Friese Meren streeft naar efficiency en inhoudelijke kwaliteit. Dit maakt dat wij op relevante onderwerpen een bewuste afweging maken voor zelf doen, samen doen of uitbesteden.
- Steeds vaker is er sprake van ketensamenwerking met andere (semi-)publieke organisaties. De Friese Meren maakt als betrouwbare ketenpartner haar taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in de keten waar.
- De gemeentelijke organisatie van De Friese Meren heeft “feeling” met de maatschappij. Wij zijn een betrokken gemeente, met oog voor de plaatselijke belangen en het verenigingsleven.
- Wij geven ons beleid in interactie met de maatschappij vorm. Burgers en verenigingen van plaatselijk belang betrekken wij bij het ontwikkelen van ons beleid
- Om dicht op de samenleving te staan kiezen wij voor een brede invulling van wijkbeheer (o.a. beheer, onderhoud, voorzieningen, kernenbeleid).

**Onze dienstverlening kenmerkt zich door onderstaande:**

- De Friese Meren streeft naar het optimaliseren van de dienstverlening. Wij kiezen in onze dienstverlening voor een onderscheiden benadering van doelgroepen, zoals ondernemers, ouderen en jongeren.
- Onze dienstverlening is modern en maakt optimaal gebruik van de mogelijkheden van automatisering en digitalisering
- Wij staan dicht op de burger en stellen de klant centraal. Dit vertaalt zich in een dienstbare houding. Essentieel in onze contacten zijn vriendelijkheid, transparantie en toegankelijkheid, met behoud van persoonlijke aandacht en korte lijnen tussen gemeente en burger. Wij zijn goed bereikbaar, zowel fysiek als digitaal.
- Wij leveren kwaliteit, zijn efficiënt, transparant en betrouwbaar.
- Wij beleggen op onderdelen verantwoordelijkheden bij de dorpskernen. Wij spannen ons in voor goede en structurele overlegstructuren met de kernen, maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en mede overheden. Zo onderhouden wij onze relaties en zijn wij blijvend in staat om maximaal in te spelen op wat er in de samenleving speelt.

Aldus besloten in de raden van de gemeenten Lemsterland, Gaasterlân-Sleat en Skarsterlân;

Gemeente Lemsterland

Gemeente Gaasterlân-Sleat

Gemeente Skarsterlân

Voorzitter

Voorzitter

Voorzitter

Griffier

Griffier

Griffier